

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

118. An Beneficiarius, qui non recitavit Laudes, teneatur ad aliquam restitutionem? Et an infirmus, qui praevidit post prandium ex febre fore impediendus à recitatione Vesperarum, teneatur illas mane ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

Contradicit Pio V. qui in Bulla pro qualibet die, & pro qualibet hora restitutionem fieri præcepit. Neque obstat famulum omitterentem vno, vel altero die in anno debitum seruitium, præsumi à domino exemptum esse ab obligatione restitutionis ex quadam benigna congruitate, ne videatur dominus rigidus exactor, quominus dicamus omitterentem recitationem obligatum non esse restituere, quia in hoc casu expressit suam voluntatem dominus, scilicet Ecclesia. Dum autem hanc voluntatem satis non expressisset, poterat illud præsumi. Quapropter Menochius *lib. 2. cas. 429. n. 9. & 10.* etsi attentæ dispositione Concilij Lateranensis affirmet Clericum non recitantem vno, vel altero die, obligatum non esse restituere, negat tamen attentæ constitutione Pij V. vide etiam Syl-
 Quæ hic est Ref. antecessens.

antè absolurè docuerat Pet. Moneta *tract. de distribut. part. 2. c. 3. n. 22.* vbi sic ait. Optimè Nauarrus inferit, non satisfacere præcepto recitandi Horas eos, qui dicunt cantant, aut recitant, omitterunt tantam partem versuum, vel Psalmorum, etiam, deglutendo, corrupendo, vel syncopando verba, vel syllabas, vt ex ita omiſſis, vel corruptis fiat notabilis pars. Quod tamen intelligendum est, non de omnibus Horis simul sed de singulis Horis; nam quod in vna Hora omittitur, non est cum eo, quod in altera omittitur computandum, ad constituendam notabilem partem, cum quælibet Hora vnum totum integrum, & perfectum per se constituit. Ita Moneta. Qui etiam *n. 42.* cum Bonacina *ubi supra n. 12.* liberat ab onere restitutionis distributionum, non solum cum, qui ad Chorum accessit post primum Psalmum, seu post primum Hymnum, iuxta Ecclesiarum consuetudinem, verum etiam, qui præter hanc partem reliquerit recitare aliam partem, quæ non attingat materiam notabilem, iuxta Doctorem sententiam, de qua materia notabili nos supra diximus; quæ sunt valde notanda à confessorijs, vt in praxi sæpius occurrunt.

RESOL. CXVII.

Quam pars officij omiſſa à Beneficiario sit leuis, vt non obliget ad restitutionem, etiamsi fructus respondentes illi parti omiſſe sint magna, & notabilis quantitas.

Et an si pars fructuum correspondens sit tam parua, vt non pertingat ad peccatum mortale in materia furti, teneatur illam restituere sub mortali?

Et an, qui eodem die in singulis Horis paucos versiculos omiſit, qui simul sumpti grauem, & notabilem materiam constituunt, teneatur ad restitutionem?

Ex quo inferitur non satisfacere præcepto recitandi Horas eos, qui dum cantant, aut recitant, omitterunt tantam partem versuum, vel Psalmorum, etiam deglutendo, corrupendo, vel syncopando verba, vel syllabas, vt ex ita omiſſis, vel corruptis fiat notabilis pars.

Quod autem intelligendum est non de omnibus Horis simul, sed de singulis Horis.

Et an liberetur ab onere distributionum restitutionis ille, qui accedit ad Chorum non solum post primum Psalmum, verum etiam, qui propter hanc partem reliquerit recitare aliam, quæ non attingit ad materiam notabilem? Ex part. 2. tr. 12. Ref. 26.

RESOL. CXVIII.

An Beneficiarius, qui non recitauit Laudes teneatur ad aliquam restitutionem.

Et an infirmus, qui prauidet post presidium ex sebre fore impediendum a recitatione Vesperarum, teneatur illas mane recitare?

Sed ex doctrina huius Resolutionis inferitur, an Laudes sint Hora separata, vel pars Hora, nempe Matutini? Ex part. 5. tr. 14. & Misc. 2. Ref. 46.

§. 1. Affirmatiuam sententiam docet Castus *sup. h. n. 1.* Palanus *tom. 2. tract. 7. disp. 2. punct. 7. n. 5.* & in terminis Oluerius Bonartius *de Horis Canonice, lib. 2. cap. 10. n. 12.* vbi sic ait. Censeo nihil fructuum necellarid tribuendum pauperibus ratione omiſſis partis Horarum omiſſæ quantumuis magna, & insufficientis ad materiam peccati mortalis, nisi pro omiſſis laudibus. Ita ille. Et à fortiori hanc sententiam docet Suarez *de Religione, tom. 2. lib. 4. c. 30. n. 13.* & ius castus *Faultus de Horis Canonice, lib. 2. q. 286.* asserentes Beneficiarium teneri ad restitutionem, quoties peccatum mortale committitur in omiſſione alicuius partis notabilis vsus horæ, modò illi parti tanta pars fructuum respondeat, quæ furto sublata culpam mortalem constitueret. Probatur etiam hæc opinio ex auctoritate Doctorum dicentium Laudes esse Horam separata ab alijs. Ita Nauarrus *de orat. cap. 3. n. 17. & 28.* Archidiaconus *in c. Presbyter dist. 91. D. Antonin. in 3. part. tit. 10. §. 4.* & alij. Vnde Laudes differre à Nocturnis patet, tum quòd eas nouo aris campani pulsu inchoamus, & earum initio præponimus versum, *Deus in adiutorium meum intende,* vt in alijs horis, habent proprium Capitulum, Hymnum, &c. Tum quòd nocte Natalis Domini Nocturni finiuntur, & Missa inter Laudes, & Nocturnos interponitur; tum quòd olim Laudes à Nocturnis tempore diuidebantur, cum illi canerentur in prioribus noctis vigilijs, hæc verò in vigilia matutina.

2. His tamen non obstantibus (attendas quæso amice Lector de hoc casu interrogatus ab Eminentiſſimo Cardinali Oregio, viro doctissimo, & integerrimo, pro contraria sententiâ probabiliter, ni fallor hæc adduxi ratione. Bulla Pij V. quæ onus restitutionis in omiſſione recitationis Officij imponit, loquitur solum de Horis integris, vt legitur patet, ergo non debet vt lex pœnalis ad earum partes extendi, sed suis terminis arctari. Cum igitur Laudes non sint Hora separata,

Sup. hoc supra in fine, Ref. 114. & in Ref. 81. §. Dico eursim in fine, & vt magis clarescat solutio huius diffi. lege infra doctrinam Ref. 119. & aliarum eius primæ annot.

Et pro contento in hoc §. huius Ref. in Ref. seq. §. 1. à lin. 8. vers. Et a fortiori, &c. Et pro contento in hoc vlt. §. Notandum est, supra in Ref. 114. §. vlt. in principio, & infra in Ref. 120. §. Idem, post mediū, à vers. non-

§. 1. Circa hoc mihi summopere placet sententia Vinc. Filliucij *tom. 2. tract. 23. c. 10. n. 219.* dum asserit, pro omiſſione minori, quam vsus Horæ integræ, non esse aliquid restituendum: potest igitur beneficiarius peccare mortaliter, omittendo dimidiam Horam, sed non teneri ad restitutionem. Idem dici potest de Matutino proportionaliter. Reginaldus verò *lib. 30. tr. 3. c. 4. n. 44.* ex Suarez, putat omiſſionem, quæ in recitatione Officij constituit peccatum mortale, obligare ad restitutionem. Sed tunc tene sententiam Filliucij, etiamsi fructus respondentes illi parti omiſſæ, sint magnæ, & notabilis quantitas.

2. Nota etiam, quòd si beneficiarius omittat partem notabilem Officij, si pars fructuum correspondens sit tam parua, vt non pertingat ad peccatum mortale in materia furti, tunc vtique beneficiarius non tenebitur illam sub mortali restituere.

3. Notandum est etiam, Martinum Bonacinam *tract. de Horis Canonice, disp. 1. q. 5. punct. 2. n. 15.* docere, non esse improbabilem opinionem asserentem, quòd qui eodem die in singulis Horis paucos versiculos omiſit, qui simul sumpti grauem, & notabilem materiam constituunt, non teneatur ad restitutionem. Et ratio est, quia lex definit obligationem restituendi pro singularum Horarum omiſſione. Et licet ipse respondeat ad hoc argumentum tamen, vt dixi, hanc sententiam probabilem esse existimat, quam

RESOL. CXIX.

An Beneficiarius teneatur ad aliquam restitutionem omittendo partem notabilem alicuius Horæ? Et quid, si omittat Laudes? Et quid est dicendum, si omittat partem leuem in singulis Horis? Et an restitutio pro omissione Horarum suppleri possit per quasumque elemosinas, quas antea Beneficiarius de fructibus sui beneficii fecerat? Ex p. 4. tract. 4. & Mis. Ref. 220.

§. 1. Affirmatiuam sententiam tenet Castrus Palaus tom. 2. disput. 2. punct. 7. numer. 5, quia omittens partem notabilem alicuius Horæ absolute dicitur illam omittere, sicut absolute dicitur omiisse Missam, qui partem notabilem non audit; sed pro cuiuslibet Horæ omissione est debita restitutio, iuxta Extratrag. Pij V. etiam fructus illi correspondentes leues sint. Ergo est etiam debita restitutio pro omissione cuiuslibet partis notabilis, paucitas enim fructus excusabit ab obligatione graui restituendi, non à leui. Ita Castrus Palaus, qui citat Garciam, & Bonacinam.

2. Sed, his non obstantibus, negatiuam opinionem defendit Oliuerius Bonartius de Horis Canonicis lib. 2. cap. 1. num. 10. ubi sic ait: Primum quidem certum est, nec in Concilio Lateranensi, nec in Extratrag. Pij V. quidquam de hac questione determinatum esse; unde prima specie videtur nihil necessarium restituendum pro parte Horæ, quamuis notabili, prætermittit, quia cum lex sit poenalis, saltem ex parte; fundamentum eius sit culpa, ob quam interrogatur poena, solumque de Horis integris in illa mentio fiat; non debet ad earum partes extendi, sed suis terminis arctari: censeo igitur nihil fructuum necessarium tribuendum pauperibus ratione partis Horarum omissionis, quantumvis magnæ, & sufficientis ad materiam peccati mortalis, nisi pro omissionibus Laudibus, quia multi putant, illas esse Horas distinctas; quod quamuis minus recte arbitrentur, solent tamen separatim à Nocturno Officio legi per modum Horæ diuersæ. Ratio verò est, cur nolim aliquam ob partem prætermittam ad restitutionem obligari, quia lex hæc est odiosa; & proculdubio grauem poenam imponit, cum pro singulis Horis restitutionis onus irrogat; cur ergo nos illam extendimus, & iugum beneficiorum magis aggrauamus, quam ius ipsum, & verba legis. Ita Bonartius; & hanc sententiam sequitur, cum aliqua tamen limitatione, Suarez de Religione tom. 2. lib. 4. cap. 30. à num. 9. & Toletus lib. 2. cap. 12. num. 10. non obligantes ad restitutionem, si fructus correspondentes leues sint, eo quod beneficium sit tenue; sed negatiuam sententiam absolute, & sine vlla distinctione satis probabilem; & securam in praxi ego existimo.

3. Sed quid dicendum de eo, qui partem leuem in singulis Horis omittit, cuius omisso comparatio ne totius Officij dici grauis quantitas censeri potest, an, inquam, obligatus sit restituere? Et negatiuam sententiam ego teneo, quam tuetur Moneta de distribut. part. 2. q. 3. n. 22. & Filliucius tom. 2. tract. 23. cap. 10. quæst. 7. quos sequitur Castrus Palaus loco citato, validam pro hac sententia rationem adducens, ad illum, & non pigebit.

4. Notandum est etiam hic obiter quod aliqui dicunt, restitutionem fructuum pro omissione Horarum suppleri posse per quasumque elemosinas, quas antea beneficiarius de fructibus sui beneficii fecerat; cum ex cuiusdam anticipatæ solutionis rationem

Sup. hoc in Ref. seq. & lege doctrinâ Ref. not. seq. à lin. 4. §. 1. vsque ad medium, & supra ex Ref. sol. 81. §. Di. co. in fine, & ex Ref. 177. §. 1. vt ex illis magis clarescat solutio huius quæst. & in fine Ref. 114.

Sup. hoc magis late in Ref. præteritis, præcipuo.

Sup. hoc in Ref. not. præteritis §. 1. ad medium, & in aliis eius annot. 2. Et sup. contento in hoc §. sed quid, infra in Ref. 121. & in aliis eius not.

Sup. hoc infra in Ref. 128. magis late à §. 2. & lege doctrinam Ref. &

separata, sed partes Horæ, nempe Matutini, sequitur non esse inclusas in dicta Bulla; atque adeo illas omittentes peccare quidem mortaliter, sed nullo reuocacionis nexu vinciti. Quod verò Laudes contra Naturam, & alios non sunt Hora separata, patet ex communi sententia Doctorum. Ita Canonista partim in cap. 1. de celebracione Missarum, partim in Clem. 1. eodem tit. Summatim in verb. Hora Canonice, & D. Thomas opus. de offic. Sacerd. cap. 1. & ibi Sotus de iust. lib. 10. quæst. 5. art. 4. attulit hanc sententiam esse adeo vulgò receptam, vt alterius opinionis Doctores ne quidem sint audiendi.

Restat modo respondere ad ea, quæ superius adduximus, quæ videntur probare Laudes differre à Nocturnis. Dico igitur aris campani pulsam non fieri, vt distinguantur Laudes à Nocturno Officio, tamquam distincta Hora; sed ad maiorem solemnitatem hymnodiarum, Te Deum Laudamus, &c. Sicut solentem pulsus adhiberi, dum tempore Missæ canonicæ sequentia, Per omnia secula seculorum, &c. Hymnum verò illum pertinere ad Officium Nocturnum, patet ex Breuiariis. Nec refert quod cap. confirm. in fine, de celebracione Missarum, dicitur, Te Deum, &c. dici, vel omitti in Matutinis Laudibus, quia Laudes Matutinae ibi accipiuntur pro toto officio composito ex Nocturno, & Matutino Laudibus; in cuius parte hymnus ille dicitur. Quod verò Laudes inchoentur à communi versu, Deus in adiutorium, &c. & Psalmis, hymno; & aliis consent, vt ceteræ orationes distinctionem Horarum non indicant, quia nondum sunt distincta Hora donec accipiat suam complementum, & perfectionem; quæ à fine, siue communi Collecta dependet; ab eo enim sumenda est Horarum diuersitas, non à principio, vel temporis intervallo. In nocte autem Natiuitatis respectantur Ecclesia primænam Horarum institutionem, idcirco Nocturnum Officium concludit collecta diei, non quod infirmare velit esse nunc re ipsa distinctam Horam. Ratio autem separationis à Laudibus est, quia sanctus Thelephorus dederit tunc Missam fieri de nocte; vt patet in cap. nocte, de consuet. dist. 1. Unde necessarium erat, vt statim post Nocturnos Missa celebraretur ante Laudes. Dicendum est igitur ex supradictis posse aliquem probabiliter defendere Beneficiarium omittentem Laudes peccare, vt dixi mortaliter, non autem ad restitutionem teneri, quia contra Palaum; & Suarez, omittens partem notabilem alicuius Horæ, licet peccet mortaliter, non tamen comprehenditur in Bulla Pij V. in qua imponitur onus restitutionis ex omissione alicuius Horæ. Cum enim lex hæc sit odiosa, & proculdubio grauem poenam imponat, etiam pro singulis Horis restitutionis onus irroget, sequitur non esse extendendam contra omittentes partem Horæ, licet notabilem; & ideo non debemus iugum Beneficiariis magis aggrauare, quam ius ipsum; & verba legis imponunt. Et ita has rationes postquam cum doctis recentioribus communitatis hanc sententiam tamquam probabilem amplexati sunt.

4. Notandum est etiam hic obiter, infirmum, qui præuidit post prandium ex febre impediendum à recitatione Vesperarum, non teneri manè recitare illas, quia præceptum recitandi Vesperas non obligat pro tota die, sed tantum pro toto tempore vespertino. Quod enim recitare antè Vesperas licet, non infert obligationem tunc eas recitandi, si pro tempore, quo præceptum recitationis vrgere, impossibile sit futurum recitare; & parere præcepto; sed sufficit cuiuslibet temporis malitia sua. Et ita docet nouissime Raynaudus de monitor. part. 1. cap. 1. quæst. 14.

ANNAE
BIBLIOTHECA
MUSEI
HISTORICO-NATURALIS
MUSEI
HISTORICO-NATURALIS